

Recenzije.

Dr. med. Dr. phil. Johannes Reinke: **Naturwissenschaft, Weltanschauung, Religion.** Bausteine für eine natürliche Grundlegung des Gottesglaubens. 2. u. 3. verbesserte Auflage. Freiburg i. B. Herder. 1925.

U borbi za pobjedom kršćanskog naziranja na svijet, a pogotovo u borbi protiv materijalističkog monizma veliku je zaslugu stekao svojim stručnim djelima botaničar i biolog Reinke. Naročito se u tom smjeru ističu njegovi spisi »Die Welt als Tat«, »Die Natur und wir«, »Naturwissenschaftliche Vorträge« i dr. Gornje djelo upravlja stari učenjak¹ omladini svog naroda: »Mein Büchlein ist das Bekenntnis eines alten Mannes, zugleich ein Vermächtnis an die junge Generation« (str. V.). A pri koncu njegovog života još ga potiče želja, da uloži svoju riječ i iznese kao prirodoslovac razloge za vjeru u Boga. Boli ga činjenica, da u srcima tolikog broja ljudi izgiba ideja o Bogu. Možda će ipak i oni smoći snage, kad ispitaju sadržaj strogo znanstvenog istraživanja prirode, da odbace sumnje i novom snagom prigrle religioznu misao, koja je dala snage u životu milijunima počevši od prvih kršćanskih mučenika, pa do mučenika boljševičke slobode.

Već u ovom pogledu autorovu i u konstrukciji iznesenih misli velika je apologetska vrijednost ovog djela. Reinke polazi od problema spoznajno - teoretskog, zaustavlja se zatim kod razmatranja činjenica nežive i žive prirode, te riše jednu sliku o svijetu, da odavde prijede

u metafizičko područje. Analizira elemente jednog nazora o svijetu, kojemu je kruna ideja o Bogu. U tim se izvodima Reinke odlučno opire panteističkom shvaćanju, a upravo nekim žarom približuje pojmanju kršćanske objave. Na tom putu dolazi on do pojma religije, pa se, šta više, izjašnjava protiv Pascala, a za religiju razuma, protiv religije srca. Dakako, da njegovo pozivanje na Kanta, Goethea, Luthera, Maxa Müllera i dr. nema ovdje jačeg značenja, osim u koliko to sobom nosi jedno djelo ove vrsti, namijenjeno u prvom redu omladini, da se kod nje za religioznu misao pobudi jači interes baš pozivom na velika imena njemačke filozofije i kulture uopće.

Nijesu ni svi izvodi o njihovoj vrijednosti, a po gotovo o učinku na široke slojeve, što ga njihova djela proizvedoše i još proizvode, nijesu velim, na mjestu. (»Sie sollten den Irrtum einsehen, der in der Behauptung liegt, dass Spinoza und Kant zum Atheismus führten«, str. 147).

Ali ti i još gdje koji netačni pogledi ne umanjuju važnosti ovog djela, koju ono donosi za temeljnu misao: prirodne nauke ne odvođe od Boga, nego upućuju na nj! A takovih odlučnih i spremnih pobornika za ideju Božanstva u kršćanskom smislu trebamo i danas baš iz redova priznatih prirodoslovaca.

Reinkeovo će ovo djelo svakto moći upotrebiti uz veliku korist.

Dr. Andrija Živković.

Salih Ljubunčić: Vidovićeva škola kao kulturno-etički i socijalno-pedagoški pokret. Sarajevo 1925. Na-

¹ Reinke ima 76 godina. Rodio se 3. II. 1849.